Τρίτη, 26 Μαΐου 2020Τρίτη, 26 Μαΐου 2020 5ος χρόνος, ημέρα 1668η

Liberal
ελεύθερη ενημέρωση

Η ιδιαίτερη κατάσταση της σύγχρονης τέχνης στην Τουρκία

Δευτέρα 5 Φεβρουαρίου 2018, 11:17
Τελευταία ενημέρωση: 14:31

Καλλιόπη Λεκκοπούλου, Pledges for a Safe Passage, 2012 © Çanakkale Biennial

Καλλιόπη Λαιμού, *Pledges for a Safe Passage*, 2012 © Canakkale Biennial

Από την Αννίτα Αποστολάκη

Ενώ στην Αθήνα οι κρατικοί μηχανισμοί κάνουν τη ζωή δύσκολη στους διοργανωτές της documenta 14 μέχρι και την τελευταία στιγμή, στην Κωνσταντινούπολη η πολιτική ηγεσία φαίνεται να έχει εκτιμήσει την αξία του πολιτισμού και της τέχνης και θέλει να προχωρήσει σε κινήσεις για την ενίσχυση της. Ή τουλάχιστον έτσι ισχυρίζεται ο **Ali Gureli**, πρόεδρος της **Contemporary Istanbul**, της πρώτης διεθνούς φουάρ σύγχρονης τέχνης της Κωνσταντινούπολης που φέτος θα κλείσει 12 χρόνια λειτουργίας.

Η αισιοδοξία του Gureli μάλλον οφείλεται στις διασυνδέσεις που έχει με την τουρκική κυβέρνηση και τις φήμες ότι πιέζει για φοροελαφρύνσεις στις αγοραπωλησίες τέχνης. Μπορεί να αποδοθεί και στο γεγονός ότι, ενάντια σε όλα τα προγνωστικά, η Contemporary Istanbul 2016 πήγε πολύ καλά δεδομένης της κοινωνικοπολιτικής κατάστασης στην Τουρκία: ο όγκος των πωλήσεων έφτασε το 60% των εκτιθέμενων έργων, αν και ο τζίρος του 2016 ($56 εκατ.) ήταν σχεδόν ο μισός από αυτόν του 2014 ($102 εκατ.). Κάτι αντίστοιχο, βέβαια, είχε συμβεί και εδώ τον Ιούνιο του 2015, με τη μη-αναμενόμενη επιτυχία της Art Athina μέσα στο κλίμα ανασφάλειας που επικρατούσε κατά την περίοδο της κορύφωσης των διαπραγματεύσεων με τους Θεσμούς.

Όπως και να 'χει, ο Ali Gureli κινείται δυναμικά προς την πραγματοποίηση των βλέψεων του για την ανάδειξη της Κωνσταντινούπολης ως καλλιτεχνικού κέντρου. Αρχικά, όρισε ως νέο διευθυντή της φουάρ τον **Kamiar Maleki**, γιο των επιφανών Ιρανών συλλεκτών του Λονδίνου, **Fatima και Eskandar Maleki**, και μέλος των συμβουλίων Young Patrons του ICA, του ιδρύματος Parasol Unit και της Tate. Ο Maleki θεωρεί ότι το επίπεδο των γκαλερί και των μουσείων της Κωνσταντινούπολης μπορεί να την μετατρέψει σε καλλιτεχνικό κέντρο. Επίσης, η Contemporary Istanbul θα διεξαχθεί φέτος δυο μήνες νωρίτερα -το Σεπτέμβριο του 2017- ώστε να συμπέσει με την **15η Μπιενάλε Κωνσταντινούπολης**, σε μια πρώτη προσπάθεια να δημιουργηθεί μια Εβδομάδα Τέχνης Κωνσταντινούπολης.

Η 15η Μπιενάλε Κωνσταντινούπολης προβλέπεται να είναι από τις πιο ήπιες μπιενάλε των τελευταίων ετών, αν κρίνουμε από τις μετριοπαθείς ανακοινώσεις του διδύμου καλλιτεχνών-επιμελητών, **Elmgreen και Dragset**. Διάσημοι για το υποδόριο χιούμορ των έργων τους, κι ενώ θίγουν σοβαρά κοινωνικά και πολιτισμικά ζητήματα, οι καλλιτέχνες-επιμελητές ανακοίνωσαν ότι η φετινή έκδοση –με τον τίτλο A Good Neighbour- έχει στόχο να εξερευνήσει το σπίτι ως χώρο αυτο-έκφρασης, τις γειτονιές ως ένα μικρό σύμπαν, καθώς και τις προκλήσεις που παρουσιάζει η συνύπαρξη με τους άλλους μέσα σε μια περίοδο όπου η έννοια του προσωπικού χώρου μεταβάλλεται συνεχώς. Αναμένουμε με ενδιαφέρον την υλοποίηση της, αν και μάλλον δε θα προκαλέσει στο βαθμό που το έκανε η προηγούμενη 14η Μπιενάλε το 2015, σε επιμέλεια **Carolyn Christov-Bakargiev**, θίγοντας μεταξύ άλλων την Γενοκτονία των Αρμενίων, ή ακόμα και η 13η Μπιενάλε το 2013, σε επιμέλεια **Fulya Erdemci**, που ενώ διαπραγματευόταν ζητήματα τέχνης στο δημόσιο χώρο, αναγκάστηκε τελικά να μεταφερθεί εντός, εξαιτίας συγκρούσεων μεταξύ αστυνομίας και διαδηλωτών στο χώρο διεξαγωγής της στο Gezi Park.

Michael Rakowitz, The Flesh Is Yours, The Bones Are Ours, 2015 © Istanbul Biennial

Η ανησυχία στο διεθνή χώρο της τέχνης για τη ραγδαία αύξηση της λογοκρισίας στην Τουρκία –μετά το αποτυχημένο πραξικόπημα κατά του Ταγίπ Ερντογάν το περασμένο καλοκαίρι- είναι εμφανής. Τόσο η φουάρ **Art international** Κωνσταντινούπολης όσο και η **Moving Image** -φουάρ εστιασμένη στη βίντεο αρτ- ακυρώθηκαν πέρσι, ακολουθώντας το φόβο και τον έντονο σκεπτικισμό που εξέφρασαν συλλέκτες και εκθέτες, ενώ 40 διεθνείς εκθέτες αποσύρθηκαν από την Contemporary Istanbul λόγω των συνεχόμενων περιορισμών στην ελευθερία του λόγου. Δεκάδες κανάλια, εφημερίδες, περιοδικά και εκδοτικοί οίκοι έχουν κλείσει σε διάστημα έξι μηνών, ενώ δεκάδες δημοσιογράφοι έχουν υποβληθεί σε ανακρίσεις για τα πολιτικά τους φρονήματα, ανάμεσα στους οποίους και η καλλιτέχνης **Zehra Dogan**, η οποία εξέδιδε το φεμινιστικό έντυπο Jinha και φυλακίστηκε για φερόμενες σχέσεις με το Κουρδικό Κόμμα.

Ο φόβος λογοκρισίας διαφαίνεται και στην ανακοίνωση ακύρωσης της **5ης Μπιενάλε του Τσανάκκαλε**. Η μπιενάλε εκεί, η οποία θα έθιγε το θέμα της μετανάστευσης σε μια χώρα που γειτνιάζει άμεσα και επηρεάζεται το ίδιο -αν όχι περισσότερο- με την Ελλάδα από τον εμφύλιο πόλεμο στη Συρία, ακυρώθηκε κυριολεκτικά την τελευταία στιγμή, τρεις βδομάδες πριν την έναρξη της, συνοδευόμενη από την παραίτηση της επί πέντε ετών καλλιτεχνικής διευθύντριας και συνεπιμελήτριας της μπιενάλε, **Beral Madra**. Παρόλα αυτά, ένα μέρος των δράσεων της συνεχίζεται με το **Canakkale Art Walk** να διεξάγεται για δεύτερη φορά στο Osnabruck της Γερμανίας, με ανοιχτό κάλεσμα στους καλλιτέχνες για συμμετοχή.

Αυτή η εξωστρέφεια της σύγχρονης καλλιτεχνικής σκηνής της Τουρκίας αποτελεί και τον κύριο λόγο αισιοδοξίας για τη διατήρηση και εξέλιξη της. Διότι κατά τα άλλα, όπως

καταοεικνυεται αναλυτικα σε μια αναφορα του artnet, η ευημερια της συγχρονης τουρκικής τέχνης είναι άμεσα συνδεδεμένη με την πολιτική κατάσταση της χώρας. Η σύγχρονη καλλιτεχνική σκηνή της Τουρκίας ξεκίνησε να αναπτύσσεται μετά τις μεταρρυθμίσεις του 1997, οι οποίες περιόρισαν την ανάμιξη της θρησκείας στα κοσμικά και ευνόησαν την ελευθερία έκφρασης του λόγου. Έπειτα, η άνθιση της συνέχισε μετά τις μεταρρυθμίσεις του κόμματος του Ερντογάν το 2002 που άνοιξαν το δρόμο για πρόοδο με διεθνείς επενδύσεις και γενικότερη εξωστρέφεια.

Ωστόσο, από το 2014 που ο Ερντογάν αναδείχθηκε Πρόεδρος της Τουρκίας και δήλωσε ευθαρσώς ότι δε θα κρατήσει ουδέτερη στάση στα πολιτικά της χώρας, άρχισε η πτώση. Δεδομένου ότι η στάση του γίνεται ολοένα και πιο συντηρητική –ας μην ξεχνάμε, άλλωστε, ότι ξεκίνησε την πολιτική του καριέρα από το βαθιά συντηρητικό Ισλαμικό Κόμμα- και παρά τις ανακοινώσεις για επαναφορά των φουάρ Art International και Moving Image το 2017, η κατάσταση στην Τουρκία δε διαφαίνεται ευοίωνη ούτε για την ελευθερία του λόγου γενικότερα, ούτε για την καλλιτεχνική έκφραση ειδικότερα -πόσο μάλλον για την αγορά της τέχνης. Το ευχάριστο τουλάχιστον είναι ότι πλέον οι καλλιτέχνες και οι πολιτιστικοί οργανισμοί έχουν διεθνοποιηθεί σε τέτοιο βαθμό ώστε να μεταφέρουν ανεμπόδιστα το καλλιτεχνικό πνεύμα της χώρας εκτός συνόρων.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά στο τεύχος 231 των Νέων της Τέχνης (Μάρτιος-Απρίλιος 2017).

-A +A

Αναζήτηση στο liberal.gr

Ροή Ειδήσεων
Τρίτη, 26 Μαΐου 2020

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΑΓΟΡΕΣ

15:16 Σουηδία: Πιο σημαντική η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς από το ταμείο ανάκαμψης

15:11 Ν. Δένδιας - Ν. Παναγιωτόπουλος: Τα σύνορα της Ελλάδας είναι οριοθετημένα και απαράλλακτα

15:07 Πανελλαδικές: Το πρόγραμμα των ειδικών μαθημάτων και δοκιμασιών για ΤΕΦΑΑ

15:06 Κίνηση - ορόσημο για την κοινή πορεία Public-MediaMarkt